

**Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií
Katedra sociální politiky a sociální práce**

PRŮVODCE STUDIEM

pro kurz

SPP611 Teorie řízení a management

zpracoval: Ladislav Blažek

září 2004

1. SYLABUS PŘEDMĚTU

Základní údaje

Předmět je součástí magisterského kombinovaného studijního programu Sociální politika a sociální práce se zaměřením na personální řízení.

Zařazení předmětu: podzimní semestr

Zakončení: zkouška

Vyučující: Prof. Ing. Ladislav Blažek, CSc.

kontaktní adresa: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta

65979 Brno, Lipová 41a, místnost č.627

tel: 543523219

fax: 543523222

e-mail: blazek@econ.muni.cz

konzultační hodiny: úterý 14-16, čtvrtek 14:30-16:30

Anotace

Předmět je zaměřen na problematiku všeobecného managementu uplatňovaného v organizacích podnikatelského i nepodnikatelského typu. Jeho cílem je vybavit studenty potřebnými základními poznatky tak, aby je dokázali uplatnit v praxi, aby byli schopni se orientovat v relevantní odborné literatuře a aby byli připraveni pro hlubší studium speciálních oblastí managementu.

Struktura témat

1. Základy

1.1 Vymezení základních pojmů a vztahů, teoretické zázemí

Vymezení pojmu řízení. Řízení v různých druzích systémů. Úloha věd při vytváření teorie řízení. Vymezení vztahu mezi řízením a managementem. Různé přístupy ke strukturalizaci řízení.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.5-13.

1.2 Historický vývoj managementu

Charakteristika sociálně - ekonomického prostředí a hlavních myšlenkových proudů v průběhu dvacátého století. Charakteristika významných autorů, jejich hlavních myšlenek a významných publikací.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.15-35.

1.3 Řízení vlastní práce manažera

Specifika řídicí práce. Hospodaření manažera se svým vlastním časem. Optimalizace způsobu vlastní práce, upevňování pozitivních návyků. Organizace písemného styku. Efektivní využívání Internetu. Organizace činnosti mimo pracoviště

Literatura: VEBER, J. a kol Management, s.270-277.

1.4 Plánování

Význam plánování v rámci řízení. Zásady plánovací činnosti. Postup při sestavování plánu. Struktura plánů organizace a jejich vzájemné vazby.

Literatura: VEBER, J. a kol Management, s.51-60.

1.5 Rozhodování

Organizační stránka rozhodování. Individuální rozhodování, kolektivní rozhodování. Procesní stránka rozhodování. Podstata rozhodovací analýzy. Rozhodování v podmínkách jistoty, rizika a nejistoty. Víceetapové rozhodovací procesy.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.37-73.

1.6 Ovlivňování

Motivace. Teorie zaměřené na poznání motivačních příčin. Teorie zaměřené na průběh motivačního procesu. Specifické motivy. Styl vedení. Teorie X a Y. Jednání a vyjednávání.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.75-92.

1.7 Kontrolování

Význam kontrolování v rámci řízení. Vnitřní a vnější kontrola. Vnitřní struktura kontrolních činností. Hodnotící kritéria. Moderní přístupy ke kontrole. Vnitřní kontrolní systém organizace.

Literatura: VEBER, J. a kol Management, s.92-117.

1.8 Základní principy organizování

Podstata organizování. Procesní struktura. Útvarová struktura. Základní parametry. Dělbá práce. Rozpětí řízení.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.93-114.

1.9 Typy útvarových struktur

Tradiční organizační struktury - liová, funkční, liově-štábní.

Cílově-programové organizační struktury - projektová koordinace, projektová organizační struktura, maticová organizační struktura.

Literatura: BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku, s.115-132.

2. Vývojové trendy managementu

2.1 Konceptuální rámec

Od industriální společnosti ke společnosti postindustriální.

Informační společnost, společnost vědění, učící se organizace.

Humanistické paradigma, ekologické paradigma.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.5-10.

2.2 Proměny práce

Vývoj dělby práce. Od řemeslné výroby k průmyslové výrobě.

Jednotlivé etapy uplatňování techniky. Vliv techniky na organizaci práce a postavení člověka.

Rozšiřování a obohacování práce, humanizace práce

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.11-19.

2.3 Organizace ve vývoji industriální společnosti

Ideální konkurence, růst podniků, substituce práce kapitálem, snižování počtu podniků.

Oligopol, manažerská revoluce, globalizace.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.21-26.

2.4 Od hierarchií k sítím

Rozvolňování hierarchií – decentralizace (vytváření divizí, holdingové uspořádání), outsourcing.

Vytváření sítí – formy strategického partnerství, strategické aliance.

Virtuální podnik.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.27-37.

2.5 Vysoce zhodnocující podnik

Od velkovýroby standardního zboží k vysokému zhodnocení cestou uspokojování jedinečných potřeb konkrétních zákazníků.

Identifikátoři problémů, řešitelé problémů, strategičtí zprostředkovatelé.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.39-45.

2.6 Stakeholderské pojetí podniku

Shareholderské versus stakeholderské pojetí.

Zájmy, postavení a moc vlastníků, manažerů, zaměstnanců, věřitelů, dodavatelů, odběratelů a veřejné správy.

Smysl podnikání a role managementu.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.47-52.

2.7 Podnik jako společenství

Podnik jako majetek versus podnik jako společenství.

Člověk co by nejdůležitější zdroj i cíl podnikových aktivit.
Individualistické a kolektivistické pojetí.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.53-58.

2.8 Týmová práce

Charakter týmové práce. Týmy ustanovované ad hoc a týmy stálé.

Vznik a rozvoj týmu. Sebeřízení týmu. Role vedoucího týmu.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.59-64.

2.9 Proměny stylu vedení lidí

Autokratický, participativní a liberální styl vedení. Možnosti a meze jejich uplatňování.

Vývojový trend v proporcích uplatňování jednotlivých stylů vedení.

Koučování, jako specifický způsob vedení lidí.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.65-68.

2.10 Podniková kultura versus kultura národní

Podniková kultura jako souhrn kolektivně sdílených hodnot a norem.

Sdílení podnikové kultury, možnosti jejího ovlivňování managementem.

Národní kultura a její vztah k podnikové kultuře. Podmíněnost platnosti poznatků teorie řízení národní kulturou. Možnosti mezikulturních konfliktů a jejich řešení v organizacích.

Kulturní dimenze pro identifikaci jednotlivých národních kultur.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.69-75 plus příloha.

2.11 Mravní aspekty řízení podniku

Vztah mezi etikou a efektivností podnikání a řízení.

Růst ekonomické síly velkých, zejména nadnárodních podniků, zvyšování jejich vlivu na trh a stát. Růst a rozšiřování odpovědnosti podniků za vliv svých aktivit na okolí.

Literatura: BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků, s.77-80.

2. ČASOVÝ ROZVRH

1. konzultace (9.10.2004):

Plán a způsob práce. Seznámení s literaturou, jejím využitím a její dostupností. Požadované výstupy a zpětné vazby. Upřesnění podmínek pro úspěšné získání zápočtu a složení zkoušky. Komentář k tématickému bloku 1 „Základy“. Výklad problematiky rozhodování.

1. až 4. týden: Vypracování osobního plánu studia. Seznámení se s literaturou.

Studium jednotlivých témat. Zpracování písemné práce č.1

2. konzultace (6.11.2004):

Ověření zvládnutí učiva v rámci tématického bloku 1 prostřednictvím testu. Odevzdání písemné práce č.1. Konzultace k doposud probraným tématům. Komentář k tématickému bloku 2 „Vývojové trendy managementu“.

5. až 8. týden: Studium jednotlivých témat. Zpracování písemné práce č. 2.

3. konzultace (4.12.2004):

Ověření zvládnutí učiva v rámci tématického bloku 2 prostřednictvím testu. Odevzdání písemné práce č.2. Konzultace k veškeré látce daného předmětu. Doplňující informace pro přípravu studentů ke zkoušce.

9. až 12. týden: Příprava studentů na zkoušku.

3. DOMÁCÍ ÚKOLY, TESTY A ZKOUŠKA

Domácí úkoly

Student zpracuje dva domácí úkoly. Jeden k tématickému bloku 1 „Základy“, druhý k tématickému bloku 2 „Vývojové trendy managementu“, a to tak, že si z každého tématického bloku vybere jedno z uvedených témat.

Cílem domácích úkolů je rozvinout schopnost aplikovat získané teoretické znalosti z oblasti managementu v praxi.

Každý úkol musí obsahovat standardizované záhlaví, kde je uvedeno jméno studenta, číslo a název tématu a název práce. Předpokládaný rozsah písemného materiálu je cca 20 000 znaků. Je požadováno stručné, pregnantní vyjadřování. Součástí práce je i seznam použité literatury, zpracovaný v souladu s normou ČSN ISO 690. Nezbytné doprovodné informace lze uvést do přílohy, jejíž rozsah se do výše uvedeného rozsahu písemného materiálu nepočítá.

Domácí úkoly neslouží k reprodukci teoretických poznatků, ale k prokázání schopnosti tyto poznatky tvůrčím a odborně korektním způsobem využít pro řešení praktického problému.

Každý domácí úkol je vyučujícím hodnocen klasifikační škálou A až F. Pokud je hodnocen jako nevyhovující, musí být dle pokynů vyučujícího přepracován

Testy

Testy slouží pro opakování základních pojmů a poznatků a pro ověření toho, do jaké míry studující danou problematiku pochopili. Každý studující absolvuje 2 testy. Test je hodnocen klasifikační škálou A až F. Pokud je hodnocen jako nevyhovující, podrobí se studující dalšímu testu z dané problematiky.

Zkouška

Úspěšné absolvování domácích úkolů a testů je podmínkou pro připuštění ke zkoušce. Zkouška je ústní. Studentu jsou cestou náhodného výběru zadány dvě otázky. V rámci

rozpravy mohou být diskutovány i tématické okruhy obsažené v domácích pracích a testech a při klasifikaci může být přihlédnuto k jejich hodnocení. Zkouška je hodnocena klasifikační škálou A až F.

4. LITERATURA

Základní:

BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku. Brno: Vydavatelství MU, 1999.

BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků. Brno: Vydavatelství MU, 2003

VEBER, J. a kol. Management. Základy, prosperita, globalizace. Praha: Management Press, 2000.

Rozšiřující a doplňující:

ADAIR, J. Jak efektivně vést druhé. Praha: Management Press, 1993.

BĚLOHLÁVEK, F., KOŠTAN, P., ŠULEŘ, O. Management. Olomouc: Rubico, 2001.

CAUNT, J. Time management. Praha: Computer Press, 2001.

CRAINER, S. Kompendium managementu. Praha: Computer Press 1998.

DONNELLY, J.H., GIBSON, J.L., IVANCEVICH, J.M. Management. Praha: Grada Publishing, 1997.

DRUCKER, P.F. Postkapitalistická společnost. Praha: Management Press, 1993

FOTR, J., DĚDINA, J. Manažerské rozhodování. Praha: Ekopress, 1997.

GIBSON, R. ed. Nový obraz budoucnosti. Praha: Management Press, 1998.

HAMMER, M., CHAMPY, J. Reengineering. Praha: Management Press, 1995.

HANDY, Ch. Hlad ducha. Postkapitalistická alternativa: Hledání smyslu v současném světě. Praha: Management Press, 1999.

KOONTZ, H., WEIHRICH, H. Management. Praha: Victoria Publishing, 1993.

LE POOLE, S. Nebojte se odpovědi "NE!" Praha: Grada, 1992.

LEWIS, D. Tajná řeč těla. Praha: Victoria Publishing, 1994.

LUKNIČ, A. Štvrtý rozmer podnikania - etika. Bratislava: Slovak Academic Press, 1994.

MEADOWS, D.H. et al. Překročení mezí. Praha: Argo, 1995.

NOVÝ, I., SCHROLL-MACHL, S. a kol. Interkulturní komunikace v řízení a podnikání. Praha: Management Press, 1999.

PETERS, T.J., WATERMAN, R.H. Hledání dokonalosti. Praha: Svoboda – Libertas, 1993.

PLAMÍNEK, J. Synergický management. Praha: Argo, 2000.

PORVAZNÍK, J. Celostný manažment. Bratislava: Sprint, 1999.

REICH, R.B. Dílo národů. Praha: Prostor, 1995.

RICH, A. Etika hospodářství. Praha: OIKÚMENÉ, 1994.

VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O. Management. Teorie a praxe v informační společnosti. Praha: Management Press 1999.

Dostupnost literatury:

BLAŽEK, L. Úvod do teorie řízení podniku.

Je k dispozici v elektronické podobě v IS MU FSS na dokumentovém serveru

BLAŽEK, L. Vývojové tendence podniků.

Je k dostání v prodejně knih Ekopres na Ekonomicko-správní fakultě MU Lipová 41a. (tel. 543 523 553)

VEBER, J. a kol. Management. Základy, prosperita, globalizace. Praha: Management Press, 2000. Je k dostání v prodejnách knih.

Doplňující a rozšiřující literatura je dostupná v knihovně Ekonomicko-správní fakulty MU, Brno Lipová 41a, popřípadě v dalších odborných knihovnách.

5. PŘÍSTUP K PŘEDMĚTU

Management je disciplínou, jejíž vznik spadá na začátek dvacátého století a je spojen s rychlým růstem počtu, velikosti a složitosti podniků, a to zejména podniků průmyslových. V průběhu sta let prožila nauka o managementu bouřlivý vývoj.

O managementu bylo vydáno nepřehledné množství odborných publikací, obsahujících široké spektrum přístupů k této disciplíně. Na jedné straně se setkáváme s přístupem vysoce exaktním, snažícím se pojmout danou problematiku instrumentáři kybernetiky, aplikované matematiky, popř. dalších formálních věd, na druhém pólu je empirický přístup pojímající management jako bezprostřední výklad řídicí praxe.

První z uvedených přístupů je určen spíše specialistům orientovaným na vytváření informačních a řídicích systémů. Pro manažera praktika je příliš sofistikovaný a nedává mu odpověď na otázky jeho řídicí práce. Druhý - empirický přístup se tváří vůči řídicímu pracovníkovi nepoměrně vstřícněji. Je srozumitelný, dává konkrétní rady a návody, jak řešit problémy řídicí praxe. Jeho úskalí však spočívá v tom, že ve snaze o co největší zjednodušení a srozumitelnost, myšlenky často zplošťuje až vulgarizuje.

Předmětný vysokoškolský kurz je svým pojetím situován mezi zmíněné dva krajní přístupy. Snaží se vyvarovat zbytečného, resp. samoučelného používání aparátu formálních věd. Nicméně tam, kde je to funkční, konkrétně v rámci metod rozhodovací analýzy, je matematický aparát, byť ve velmi jednoduché podobě, využit. Na druhé straně dbá o to, aby nedocházelo ke kupení různorodých poznatků vedle sebe, bez vysvětlení vzájemných souvislostí. Snaží se proto o jasnou a jednoznačnou terminologii a pevný výkladový rámeček.

